Пише: Здравко Понош
среда, 24 децембар 2008 20:00

(Политика, 24.12.2008)

У јучерашњем броју „Политике” трагали смо за разлозима јавних несугласица између генерала Поноша и министра одбране Шутановца. Генералски врх је у прошли петак бојкотовао министра одбране на традиционалном годишњем пријему.

Нечелник Генералштаба Здравко Понош лично је „препоручио” својим најближим сарадницима да се клоне те прославе, желећи тако да упути поруку јавности о стању у систему одбране. Његова оцена тог стања битно се разликује од министрове. Први генерал сматра да је у оптицају министров агресивни маркетиншки приступ, који игнорише стварне потребе безбедности земље.

О томе смо разговарали са генералом Поношем.

Да ли је ваша одлука да нека битна питања српске одбране покренете управо у овом часу производ спонтаног незадовољства, или је она сазревала дуже?

Ја сам то морао да урадим кад сам видео да реформа стоји, да немамо никакав план. Ако се нешто и кретало, то је био производ инерције. Нисам желео да таква врста штете буде приписана војничкој немоћи, и више пута сам указивао и на застоје и назадовања.

Коме сте указивали?

Министру одбране на његовом колегијуму. Али сам брзо разумео да тај колегијум није место где се решавају проблеми, него амбијент за размену комплимената. А од тога је било мало користи. Покушао сам чак и да опрезним симболима укажем на проблеме, најпре у војним, а затим и у другим гласилима. Писао сам један текст за „Војно дело”, али све је то било узалуд.

Како сте разумели своју мисију?

Мислим да сам имао јасну визију, и желео сам да је поделим с онима с којима бисмо имали заједничку моћ да је остваримо, да се извучемо из губитничког менталитета и вратимо победничком, који је српском војнику својствен, да престанемо да „кукамо” и жалимо се, да не правимо од себе вечне жртве, него да решавамо проблеме.

Јесте ли решили неки од њих?

Знао сам од почетка да систем у коме сам се нашао не прави него троши паре и да мора да их потроши паметно. У тој сфери су моје највеће замерке Министарству, што због лошег пословања 2008, када смо имали паре, сада већ трошимо паре из 2009. које немамо. Због лоше политике одбране и екстензивног разумевања односа према буџету, за оперативни живот војске у 2009. остаће нам само пет одсто средстава. А то значи да наш артиљерац неће бити у могућности да испали свој пројектил. Финансијска одрживост система је крајње спорна. Имали смо 867 милиона евра, нисмо их потрошили и за ту верзију екстремно лошег разумевања финансирања система одговорно је Министарство. Само на олаком игнорисању курсних разлика изгубили смо 400 милиона динара.

Каква је у томе улога политике одбране?

Политика одбране овде функционише само симболично. Рекло би се да не постоји. Ми се довијамо у околностима кад у држави нема стратегију националне безбедности, па у складу с тим ни стратегије одбране.

Па, на основу чега онда радите?

За време мандата министра Зорана Станковића постојао је план заједничке реорганизације. А сада немамо ни то.

Због чега немате?

Због некомпетенције, неодговорности, неспособности, ароганције...

Изгледа да је ваша пројекција професионалне војске до 2010. коначно неостварива?

Са оволико пара не можемо да направимо професионалце. Уместо да запослимо војнике по уговору, Министарство одбране одлучује да у свој састав уведе још 1.000 људи из војнодоходовних установа. Тако да се бројно стање мења на штету оперативног дела система. Војска данас има 19.500 плаћених људи у свом саставу, а Министарство 10.000.

Министар се често појављује у јавности. Дели кључеве од станова, говори о знатном повећању плата...?

Да, то је добро. То су ствари које би морале да се подразумевају, али то није суштина. Ми нисмо овде само да бисмо имали станове и плате, и то не можемо рачунати у успех. Ми меримо успех кроз повећање оперативних могућности наших јединица. Ми нисмо социјална установа, наша срећа се не може састојати у томе што ће нам неко уделити стан.

Српску јавност јако интересује шта је урађено на повећању борбене готовости?

Министарство одбране није учинило готово ништа. Јавност добија информације колико је авиона ремонтовано, а не зна колико није. У ремонтним заводима имамо више ваздухоплова него на свим стајанкама.

Како онда тумачите свој сукоб са министром?

Није ово сукоб две личности, него судар концепција о томе где ће Србија, као безбедна земља, бити 2015, 2020. Грађани Србије морају знати како се паре у ту сврху троше, а то данас нико не зна осим оних који троше. Ово је сукоб концепције ГШ која постоји и недостатка било какве концепције Министарства одбране.

Какав је ваш однос према цивилној власти?

Ми не желимо да ометамо власт, али смо сигурни да та власт мора да омогући струци да ради.

Да ли су тачне верзије о милитаризацији Министарства одбране?

Ја не знам да ли је то милитаризација, али Генералштаб има 192 пуковничка места, а МО 476. Војска има 28 генералских места, а МО 15.

Размишљате ли понекад о алтернативном позиву. На пример, шта бисте радили после војске?

Док радим један посао, потпуно сам у њему. Ако бих морао да радим нешто друго, верујем да бих био успешан, чак и ако бих почео као грађевински радник. Мислим да бих за три месеца био пословођа на градилишту.

Пише: Здравко Понош
среда, 24 децембар 2008 20:00

Јесте ли били на концерту Мирослава Илића?

Не, то није мој сензибилитет. Гледао сам Стинга и Стоунсе. Радо бих посетио концерт Џонија Штулића.

(Разговарао: Љубодраг Стојадиновић)